

**ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
วิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ....
(คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้เสนอ)**

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. .... เสนอโดย คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติมาตรา ๒๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่บัญญัติให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ และเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยมีหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ดังนี้

๑.๑ หลักการ

ให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

๑.๒ เหตุผล

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อให้มีศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาพิพากษาและการอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

๑.๓ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. .... มีเนื้อหารวมจำนวน ๖๘ มาตรา ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

- บทนิยามศัพท์

ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เว้นแต่ข้อความจะแสดงไว้เป็นอย่างอื่น

“ศาล” หมายความว่า ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือผู้พิพากษาที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

“คณะกรรมการ ป.ป.ช.” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

“ประธาน ป.ป.ช.” หมายความว่า ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

“กรรมการ ป.ป.ช.” หมายความว่า ประธานหรือกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

“คณะผู้ไต่สวนอิสระ” หมายความว่า คณะบุคคลซึ่งประธานศาลฎีกาแต่งตั้งเพื่อทำหน้าที่ไต่สวนหาข้อเท็จจริงและทำความเข้าใจในกรณีที่มีการกล่าวหากรรมการ ป.ป.ช. (ร่างมาตรา ๔)

- กำหนดให้นับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ห้ามศาลอื่นรับคดีดังกล่าวไว้พิจารณาพิพากษา (ร่างมาตรา ๕)

- กำหนดให้การพิจารณาคดีต้องใช้ระบบไต่สวนโดยให้ศาลมีอำนาจค้นหาความจริงไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ และในการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานได้ทุกประเภท และศาลมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมายในการให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของศาลที่มีใช้การพิจารณาหรือพิพากษาคดีได้ (ร่างมาตรา ๖)

- กำหนดให้ศาลมีอำนาจออกหมายอาญาและหมายใด ๆ ตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งบัญญัติไว้ (ร่างมาตรา ๗)

หมวด ๑ บททั่วไป

- กำหนดให้มีแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกา และให้ประธานศาลฎีกาแต่งตั้งผู้พิพากษาศาลฎีกาหรือผู้พิพากษาอาวุโสในศาลฎีกาจำนวนตามที่เหมาะสม เป็นผู้พิพากษาประจำแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกาเพื่อปฏิบัติงานที่จำเป็น ในระหว่างที่ยังไม่มีองค์คณะผู้พิพากษาตามมาตรา ๑๑ สำหรับคดีใดคดีหนึ่ง (ร่างมาตรา ๘)

- กำหนดอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (ร่างมาตรา ๑๐)

- กำหนดกรณีที่มีการยื่นฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้ประธานศาลฎีกาเรียกประชุมใหญ่ศาลฎีกาโดยเร็ว เพื่อเลือกผู้พิพากษาในศาลฎีกา ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาหรือผู้พิพากษาอาวุโสซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาจำนวนเก้าคนเป็นองค์คณะผู้พิพากษา โดยให้เลือกเป็นรายคดี (ร่างมาตรา ๑๑)

- กำหนดการพ้นจากหน้าที่ของผู้พิพากษาในองค์คณะผู้พิพากษา (ร่างมาตรา ๑๒)

- กำหนดให้คู่ความสามารถคัดค้านผู้พิพากษาที่ได้รับเลือกเป็นผู้พิพากษาในองค์คณะผู้พิพากษาได้ (ร่างมาตรา ๑๓)

- กำหนดให้ผู้พิพากษาที่ได้รับคะแนนสูงสุดในการลงคะแนนตามมาตรา ๑๑ วรรคสาม เป็นผู้พิพากษาเจ้าของสำนวน เว้นแต่ที่ประชุมใหญ่จะกำหนดเป็นอย่างอื่น โดยให้ผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนมีอำนาจดำเนินการตามมติขององค์คณะผู้พิพากษาและเมื่อได้รับความเห็นชอบจากผู้พิพากษาในองค์คณะผู้พิพากษาอีกสองคน มีอำนาจออกคำสั่งใด ๆ ที่มีได้เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดคดีได้ (ร่างมาตรา ๑๔)

- กำหนดให้ศาลดำเนินการสอบสวนพิจารณาไต่สวนพยานหลักฐานต่อเนื่องติดต่อกันไป จนกว่าจะเสร็จการพิจารณา เว้นแต่จะมีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ (ร่างมาตรา ๑๕)

- กำหนดให้อัยการสูงสุด หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. รวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องในคดีสามารถยื่นคำร้องต่อศาลขอให้มีการไต่สวนพยานหลักฐานไว้ทันทีได้ หากเกรงว่าพยานหลักฐานซึ่งอาจต้องอ้างอิงในภายหน้าจะสูญหายหรือยากแก่การนำมาไต่สวนในภายหลัง (ร่างมาตรา ๑๖)

- กำหนดให้เมื่อศาลประทับฟ้อง ผู้ถูกกล่าวหาต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ จนกว่าจะมีคำพิพากษา เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น (ร่างมาตรา ๑๗)

- กำหนดให้ในระหว่างพิจารณาคดี ศาลมีอำนาจมอบหมายให้ผู้พิพากษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในศาลฎีกาทำหน้าที่ช่วยเหลือศาลในการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ (ร่างมาตรา ๑๘)

- กำหนดให้ศาลมีอำนาจยื่นหรือขยายระยะเวลาตามความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม หากศาลเห็นสมควรหรือเมื่อคู่ความมีคำขอ (ร่างมาตรา ๑๙)

- กำหนดให้การทำคำสั่งที่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดหรือการพิพากษาคดี ให้ที่ประชุมองค์คณะผู้พิพากษาปรึกษาหารือร่วมกันก่อน แล้วจึงลงมติโดยให้ถือมติตามเสียงข้างมาก โดยก่อนการลงมติดังกล่าวให้ผู้พิพากษาในองค์คณะผู้พิพากษาทุกคนทำความเข้าใจในการวินิจฉัยคดีเป็นหนังสือโดยสังเขป พร้อมทั้งต้องแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุม (ร่างมาตรา ๑๙)

- กำหนดองค์ประกอบของคำสั่งที่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดคดีหรือคำพิพากษาของศาล (ร่างมาตรา ๒๑)

- กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะผู้ไต่สวนอิสระหรืออัยการสูงสุดอาจร้องขอต่อศาลให้ออกหมายจับหรือหมายขัง หากมีความจำเป็นจะต้องจับกุมหรือคุมขังผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลย เนื่องจากมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลดังกล่าวน่าจะได้กระทำความผิดอาญา และมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้นั้นจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานหรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น (ร่างมาตรา ๒๒)

หมวด ๒ การดำเนินคดีอาญา

- กำหนดให้อัยการสูงสุด และคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ (ร่างมาตรา ๒๓)

- กำหนดให้ความผิดอันเป็นกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท หากบทใดบทหนึ่งอยู่ในอำนาจของศาล ให้ศาลรับพิจารณาพิพากษาข้อหาความผิดบทอื่นไว้ด้วย (ร่างมาตรา ๒๔)

- กำหนดให้การฟ้องต้องทำเป็นหนังสือมีข้อความตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยมีข้อความที่เป็นกรกล่าวหาตามที่กฎหมายกำหนด ระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหา พร้อมทั้งชี้ช่องพยานหลักฐานให้ชัดเจน รวมทั้งในวันยื่นฟ้องให้จำเลยมาหรือคุมตัวมาศาล และโจทก์ต้องส่งสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะผู้ไต่สวนอิสระแล้วแต่กรณี เว้นแต่ อัยการสูงสุดหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหลักฐานแสดงต่อศาลว่าได้เคยมีการออกหมายจับผู้ถูกกล่าวหาแล้ว แต่ยังไม่ได้นำตัวมา (ร่างมาตรา ๒๕)

- กำหนดให้ในการยื่นฟ้องคดีต่อศาลให้อัยการสูงสุดหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหามาศาลในวันฟ้องคดี หากผู้ถูกกล่าวหาไม่มาศาล แต่อัยการสูงสุดหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหลักฐานแสดงต่อศาลว่าได้เคยมีการออกหมายจับผู้ถูกกล่าวหาแล้ว แต่ยังไม่ได้นำตัวมา ให้ศาลรับคำฟ้องไว้พิจารณาได้ แม้จะไม่ปรากฏตัวผู้ถูกกล่าวหาต่อหน้าศาลก็ตาม

และเมื่อศาลรับคำฟ้องไว้พิจารณาแล้ว หรือในกรณีที่จำเลยหลบหนีในระหว่างการพิจารณาของศาล มิให้นำอายุความตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๙๕ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับกับการพิจารณาคดีดังกล่าว (ร่างมาตรา ๒๖)

- กำหนดในกรณีที่อัยการสูงสุดหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. ยื่นฟ้องคดีต่อศาล โดยยังมีได้ตัวผู้ถูกกล่าวหาตามมาตรา ๒๖ หากเมื่อศาลได้ประทับรับฟ้องแล้ว และเป็นกรณีที่ศาล ยังมีได้ออกหมายจับจำเลย ให้ศาลสามารถออกหมายจับและพิจารณาคดีต่อไปได้ โดยให้ถือว่า จำเลยไม่ติดใจที่จะให้มีการพิจารณาต่อหน้าจำเลย (ร่างมาตรา ๒๗)

- กำหนดให้จำเลยสามารถมาแสดงตนต่อศาลและยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้รื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้ หากภายหลังจำเลยมีพยานหลักฐานใหม่ที่อาจทำให้ข้อเท็จจริงเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ สำหรับในคดีที่ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยไม่มีตัวจำเลย ตามมาตรา ๒๗ และมีคำพิพากษาว่าจำเลยกระทำความผิด ทั้งนี้ เป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา (ร่างมาตรา ๒๘)

- กำหนดห้ามศาลอนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้อง เว้นแต่จะได้รับความว่าหากไม่อนุญาตให้ถอนฟ้องจะกระทบกระเทือนต่อความยุติธรรม (ร่างมาตรา ๒๙)

- กำหนดให้การพิจารณาและไต่สวนพยานหลักฐานให้กระทำโดยเปิดเผย เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะสำคัญ ให้ศาลมีคำสั่งให้พิจารณาเป็นการลับได้ และกำหนดกรณีที่ศาลมีอำนาจไต่สวนพยานหลักฐานลับหลังจำเลยได้ (ร่างมาตรา ๓๐)

- กำหนดให้ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยซึ่งหลบหนีไปในระหว่างได้รับการปล่อยชั่วคราว ต้องได้รับโทษ และถ้าเป็นการหลบหนีไปในระหว่างการพิจารณาคดีของศาล ศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการติดตามหรือจับกุมจำเลยรายงานผลภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควร (ร่างมาตรา ๓๑)

- กำหนดกระบวนการภายหลังเมื่อศาลได้มีคำสั่งประทับรับฟ้อง โดยให้ศาลส่งสำเนาฟ้องแก่จำเลย และนัดคู่ความมาศาลในวันพิจารณาคดีครั้งแรก (ร่างมาตรา ๓๒)

- กำหนดให้โจทก์และจำเลยยื่นบัญชีระบุพยานต่อศาลพร้อมสำเนาในจำนวนที่เพียงพอก่อนวันพิจารณานัดตรวจพยานหลักฐานไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน เว้นแต่มีเหตุสมควรแสดงได้ว่าไม่สามารถทราบถึงพยานหลักฐานนั้น หรือเป็นกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม หรือเพื่อให้โอกาสแก่จำเลยในการต่อสู้คดี จึงขออนุญาตจากองค์คณะผู้พิพากษาขอยื่นบัญชีระบุพยานล่วงพ้นระยะเวลาดังกล่าว (ร่างมาตรา ๓๓)

- กำหนดให้โจทก์จำเลยส่งพยานเอกสารและพยานวัตถุต่อศาลเพื่อให้อีกฝ่ายตรวจสอบ ในวันตรวจพยานหลักฐาน เว้นแต่องค์คณะผู้พิพากษาจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น และเพื่อประโยชน์ในการค้นหาความจริง ให้องค์คณะผู้พิพากษาสามารถไต่สวนหาข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ แม้จำเลยจะมีได้ยื่นบัญชีระบุพยาน หรือมิได้ส่งพยานเอกสาร และพยานวัตถุต่อศาลเพื่อให้อีกฝ่ายตรวจสอบ เพราะเหตุที่จำเลยไม่มาศาลและไม่มีทนายความ หรือแม้โจทก์จำเลยจะมีได้มีการโต้แย้งพยานหลักฐานไว้หรือมีการโต้แย้งพยานหลักฐานภายหลัง วันตรวจพยานหลักฐาน (ร่างมาตรา ๓๔)

- กำหนดกรณีที่ต้องมีการไต่สวนหาข้อเท็จจริง ให้องค์คณะผู้พิพากษากำหนด วันเริ่มไต่สวนโดยแจ้งให้โจทก์จำเลยทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน (ร่างมาตรา ๓๕)

- กำหนดให้มีการถามพยานบุคคลเองขององค์คณะผู้พิพากษาในการไต่สวน พยานบุคคล แล้วจึงอนุญาตให้คู่ความถามพยานเพิ่มเติม (ร่างมาตรา ๓๖)

- กำหนดการจ่ายค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอื่น ให้แก่บุคคลต่าง ๆ ตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบ บริหารราชการศาลยุติธรรมกำหนด (ร่างมาตรา ๓๗)

- กำหนดให้มีผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความเห็นเพื่อประกอบ การพิจารณาพิพากษาคดี ทั้งของศาลและของคู่ความ (ร่างมาตรา ๓๘)

- กำหนดเมื่อการไต่สวนพยานหลักฐานเสร็จสิ้น ให้โจทก์และจำเลยมีสิทธิแถลง ปิดคดีของตนภายในเวลาที่ศาลกำหนด และให้องค์คณะผู้พิพากษามีคำพิพากษา และให้อ่าน คำพิพากษา (ร่างมาตรา ๓๙)

- กำหนดให้พยานบุคคลได้รับการคุ้มครองตามมาตรการพิเศษตามกฎหมาย ว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ร่างมาตรา ๔๐)

- กำหนดให้ศาลมีอำนาจริบทรัพย์ในการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ ไม่ว่าโจทก์จะมีคำขอหรือไม่ก็ตาม นอกจากที่ศาลจะมีอำนาจ ริบทรัพย์สืบตามกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว เว้นแต่เป็นทรัพย์สินของผู้อื่น ซึ่งมีได้รู้เห็น เป็นใจด้วยในการกระทำความผิด (ร่างมาตรา ๔๑)

- กำหนดทรัพย์สินที่ให้ศาลริบเสียทั้งสิ้น ในการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ไม่ว่าโจทก์จะมีคำขอหรือไม่ก็ตาม เว้นแต่เป็นทรัพย์สินของผู้อื่น ซึ่งมีได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด (ร่างมาตรา ๔๒)

- กำหนดให้ศาลอาจกำหนดมูลค่าของสิ่งที่ศาลจะสั่งริบหรือได้สั่งริบ โดยคำนึงถึงราคาท้องตลาด ในวันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง โดยสั่งให้ผู้มีหน้าที่ต้องส่งสิ่งที่ศาลสั่งริบชำระเป็นเงินแทนตามมูลค่าดังกล่าวภายในเวลาที่ศาลกำหนด หากปรากฏแก่ศาลเอง หรือความปรากฏตามคำขอของโจทก์ว่าสิ่งที่ศาลจะสั่งริบหรือได้สั่งริบ โดยสภาพไม่สามารถส่งมอบ ได้สูญหาย หรือไม่สามารถติดตามเอาคืนได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด หรือได้มีการนำสิ่งนั้นไปรวมเข้ากับทรัพย์สินอื่น หรือได้มีการจำหน่าย จ่าย โอนสิ่งนั้น หรือการติดตามเอาคืนจะกระทำไม่ได้โดยยาก เกินสมควร หรือมีเหตุสมควรประการอื่น (ร่างมาตรา ๔๓)

หมวด ๓ การดำเนินคดีร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

- กำหนดให้นำบทบัญญัติบางมาตราในหมวด ๒ การดำเนินคดีอาญา มาใช้บังคับโดยอนุโลมกับการพิจารณาพิพากษาคดีร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะเหตุร่ำรวยผิดปกติ (ร่างมาตรา ๔๔)

- กำหนดองค์ประกอบของคำร้องที่ขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน (ร่างมาตรา ๔๕)

- กำหนดให้เมื่อศาลได้รับคำร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะเหตุร่ำรวยผิดปกติ ให้ประกาศคำร้องดังกล่าวไว้ในที่เปิดเผยตามวิธีการในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา และบุคคลภายนอกอาจร้องคัดค้านเข้ามาในคดีได้ แต่ต้องกระทำก่อนศาลมีคำพิพากษา (ร่างมาตรา ๔๖)

- กำหนดให้บุคคลที่กล่าวอ้างโต้แย้งว่าทรัพย์สินที่ร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดิน มิได้เกิดจากการร่ำรวยผิดปกติ ให้มีภาระการพิสูจน์ต่อศาล หากไม่อาจพิสูจน์ได้ ให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน และให้ศาลคำนึงถึงความสามารถในการพิสูจน์ ทั้งของผู้ถูกกล่าวหาที่เป็นคนวิกลจริต หรือผู้ที่กล่าวอ้างโต้แย้งว่าเป็นทายาทหรือผู้จัดการมรดก โดยให้ศาลพิจารณาพิพากษาตามความเห็นเป็นการยุติธรรม (ร่างมาตรา ๔๗)

หมวด ๔ การดำเนินคดีต่อกรรมการ ป.ป.ช.

- กำหนดกรณีที่มีการกล่าวหาว่ากรรมการ ป.ป.ช. คนใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงและประธานรัฐสภาเห็นว่ามิเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำตามที่ถูกกล่าวหา จึงเสนอเรื่องมายังประธานศาลฎีกา ในการนี้ ให้ประธานศาลฎีกาพิจารณาตั้งคณะผู้ไต่สวนอิสระตามมาตรา ๔๙ เพื่อดำเนินการไต่สวนหาข้อเท็จจริงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกล่าวหาดังกล่าว (ร่างมาตรา ๔๘)

- กำหนดให้คณะผู้ไต่สวนอิสระที่ประธานศาลฎีกาแต่งตั้ง ประกอบด้วยบุคคลจำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคน ที่คัดเลือกจากผู้ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมือง และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ โดยให้แต่งตั้งจากข้าราชการอัยการที่ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีอัยการหรืออัยการอาวุโสที่เคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีอัยการมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีอย่างน้อยหนึ่งคน (ร่างมาตรา ๔๙)

- กำหนดคุณสมบัติของผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นคณะผู้ไต่สวนอิสระ (ร่างมาตรา ๕๐)

- กำหนดลักษณะต้องห้ามของผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นคณะผู้ไต่สวนอิสระ (ร่างมาตรา ๕๑)

- กำหนดให้การดำเนินการของคณะผู้ไต่สวนอิสระมีหน้าที่และอำนาจเช่นเดียวกับคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ร่างมาตรา ๕๒)

- กำหนดให้ ผู้ไต่สวนอิสระมีสิทธิได้รับค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก และค่าตอบแทนอย่างอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา (ร่างมาตรา ๕๓)

- กำหนดอำนาจของคณะผู้ไต่สวนอิสระที่สั่งให้กรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งเป็นผู้ถูกกล่าวหาแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ เพื่อประกอบการไต่สวนได้ (ร่างมาตรา ๕๔)

- กำหนดในการให้ความเห็นของคณะผู้ไต่สวนอิสระ เมื่อดำเนินการไต่สวนแล้วเสร็จกรณี หากเห็นว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูล ให้สั่งยุติเรื่อง และให้คำสั่งดังกล่าวเป็นที่สุดกรณีเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงให้เสนอเรื่องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย หรือกรณีเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหา มีพฤติการณ์ตามที่ผู้ถูกกล่าวหาและมีใช่เป็นกรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้ส่งสำนวนการไต่สวนไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่อไป (ร่างมาตรา ๕๕)

หมวด ๕ การดำเนินคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

- กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำเป็นคำร้องยื่นต่อศาลภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ลงมติว่ามีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการที่บุคคลตามมาตรา ๑๐ (๔) คนใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สิน

และกำหนดให้เป็นอำนาจของหน่วยงานที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนด ในกรณีที่กรรมการ ป.ป.ช.หรือเจ้าหน้าที่ของ ป.ป.ช.เป็นผู้ถูกกล่าวหา (ร่างมาตรา ๕๖)

- กำหนดองค์ประกอบของคำร้องในการดำเนินคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อศาลของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือของหน่วยงานที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนดไว้ (ร่างมาตรา ๕๗)

- กำหนดให้การพิจารณาพิพากษาคดีตามหมวด ๕ การดำเนินคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ให้นำบทบัญญัติในหมวด ๒ การดำเนินคดีอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๕๘)

หมวด ๖ อุทธรณ์

- กำหนดให้คำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา (ร่างมาตรา ๕๙)

- กำหนดกรณีที่ยื่นอุทธรณ์ซึ่งไม่ได้ถูกคุมขังเป็นผู้อุทธรณ์ จำเลยจะยื่นอุทธรณ์ได้ต่อเมื่อแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลในขณะที่ยื่นอุทธรณ์ มิฉะนั้นให้ศาลมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ (ร่างมาตรา ๖๐)

- กำหนดให้คดีที่ไม่มีอุทธรณ์คำพิพากษาให้เป็นที่สุดตั้งแต่วันที่ได้อ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาของศาล (ร่างมาตรา ๖๑)

- กำหนดให้การวินิจฉัยอุทธรณ์ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ให้ดำเนินการโดยองค์คณะของศาลฎีกา ซึ่งเลือกเป็นรายคดี (ร่างมาตรา ๖๒)

- กำหนดให้มีการวินิจฉัยปัญหาโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาในคดีเรื่องใดได้ หากมีข้อพิพาทข้อกฎหมายที่ศาลฎีกาเคยวินิจฉัยไว้แตกต่างกัน และในการนี้ให้องค์คณะพิจารณาคดีวินิจฉัยหรือมีคำพิพากษาในเรื่องหรือประเด็นดังกล่าว ให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาดังกล่าว (ร่างมาตรา ๖๓)

หมวด ๗ การบังคับคดี

- กำหนดให้การบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดี ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา และคำพิพากษาและคำสั่งในการบังคับคดีดังกล่าวให้เป็นที่สุด (ร่างมาตรา ๖๔)

- กำหนดกระบวนการบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของบุคคล ซึ่งต้องชำระเงินแทนมูลค่าสิ่งที่ศาลสั่งริบหรือสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดิน (ร่างมาตรา ๖๕)

- กำหนดกระบวนการคืนทรัพย์สินแก่เจ้าของที่แท้จริงซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด สำหรับกรณีศาลสั่งริบทรัพย์สินตามมาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒ และกรณีที่ต้องมีการบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของบุคคลซึ่งต้องชำระเงินตามมาตรา ๔๓ (ร่างมาตรา ๖๖)

บทเฉพาะกาล

- กำหนดรองรับให้บทบัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เว้นแต่หมวด ๖ อุทธรณ์ ไม่ใช่บังคับแก่บรรดาคดีที่ได้ยื่นฟ้องไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ใช้บังคับ และให้ใช้กฎหมายซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันที่ยื่นฟ้องนั้นบังคับแก่คดีดังกล่าว จนกว่าคดีจะถึงที่สุด (ร่างมาตรา ๖๗)

- กำหนดรองรับให้บรรดาพระราชกฤษฎีกา ระเบียบ หรือข้อกำหนดเกี่ยวกับการดำเนินคดีหรือการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ออกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ใช้บังคับ ให้ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ จนกว่าจะมีพระราชกฤษฎีกา ระเบียบ หรือข้อกำหนดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ (ร่างมาตรา ๖๘)

๑.๔ สรุปผลการวิเคราะห์ความจำเป็น และผลกระทบในการตรากฎหมาย

๑.๔.๑ สรุปความจำเป็นในการตรากฎหมาย

มาตรา ๑๓๐ (๙) และมาตรา ๑๙๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อกำหนดให้มีแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกา และรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประกอบกับมาตรา ๒๖๗ ของรัฐธรรมนูญบัญญัติให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจัดทำร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๑.๔.๒ สรุปการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง

ได้มีการแสดงความคิดเห็นและการตั้งข้อสังเกตของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. .... โดยสามารถสรุปได้ ดังนี้

มาตรา ๑๑

ความเห็นของภาคประชาชน

ประเด็นจำนวนองค์คณะผู้พิพากษา

- ผู้เข้าร่วมสัมมนาเห็นว่าจำนวนผู้พิพากษาที่เหมาะสมได้แก่ ๕ คน ๗ คน ๙ คน และไม่กำหนดจำนวน ซึ่งจำนวน ๗ คน มีการเสนอมากที่สุดเพราะเหมือนกับองค์กระอึสระ
- ควรให้ศาลฎีกาออกข้อกำหนดศาลฎีกาว่าคดีประเภทใดควรมีผู้พิพากษากี่คน และคดีประเภทใดจึงจะสามารถอุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้ ไม่ควรให้มีการอุทธรณ์ได้ทุกคดี
- จำนวนองค์คณะผู้พิพากษาที่เหมาะสมน่าจะขึ้นกับการตั้งองค์คณะให้เหมาะกับการนำระบบไต่สวนมาใช้ว่าจะออกแบบอย่างไร เช่น ประเทศฝรั่งเศส ระบบการพิจารณาคดีอาญากับรัฐมนตรี จะมีศาลพิเศษเฉพาะและจัดให้มีองค์คณะไต่สวนมูลฟ้องและองค์คณะไต่สวนแยกต่างหากจากองค์คณะของศาลที่จะทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีในชั้นตอนสุดท้าย และให้สิทธิคู่ความอุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้เช่นเดียวกับประเทศไทย
- จำนวนขึ้นอยู่กับความซับซ้อนของคดี โดยกำหนดรายละเอียดในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา ทั้งนี้ คดีที่มีความซับซ้อนอาจเป็นไปได้ที่องค์คณะที่พิจารณาพิพากษาคดีในชั้นต้นและชั้นอุทธรณ์จะมีจำนวน ๙ คน เท่ากัน ซึ่งไม่ใช่เรื่องผิดหลักการ เพราะในรัฐธรรมนูญกำหนดให้ที่ประชุมใหญ่ต้องเลือกองค์คณะพิจารณาอุทธรณ์จากกลุ่มของผู้พิพากษาที่มีอาวุโสสูงกว่าองค์คณะที่พิจารณาคดีในชั้นต้นอยู่แล้ว
- ควรพิจารณาจากรายละเอียดของในแต่ละประเภทคดีว่ามีความซับซ้อนหรือยากง่ายเพียงใด ดังนั้น จึงไม่ควรกำหนดจำนวนองค์คณะให้ตายตัว แต่ควรกำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ เพื่อปรับใช้ให้เหมาะสมในแต่ละคดี
- องค์คณะของศาลชั้นต้น ควรมีผู้พิพากษา ๓ - ๕ คน โดยใช้ระบบเลือกองค์คณะผู้พิพากษาและองค์คณะผู้พิพากษาสำรอง โดยอนุโลมตามร่างมาตรา ๑๔ และร่างมาตรา ๑๖ เพื่อให้การพิจารณาเป็นไปด้วยความรอบคอบ และเป็นธรรมกับทุกฝ่ายมากยิ่งขึ้น

ดังนี้

ประเด็นองค์คณะผู้พิพากษาสำรอง ซึ่งมีทั้งฝ่ายที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย

ฝ่ายที่เห็นด้วย มีเหตุผลดังนี้

- เพื่อให้การพิจารณาคดีเป็นไปอย่างต่อเนื่องไม่สะดุดทำให้การดำเนินคดีเป็นไปอย่างรวดเร็ว

- การกำหนดให้มีองค์คณะผู้พิพากษาสำรองในกรณีต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ในร่างมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๖ มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกระบวนการพิจารณาคดีโดยใช้ระบบไต่สวนเพื่อให้เกิดความรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ อีกทั้งการดำเนินคดีไม่หยุดชะงักลงเพื่อดำเนินการคัดเลือกผู้พิพากษาแทนที่ตามระบบเดิมที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

- การตั้งผู้พิพากษาสำรองเพื่อผ่อนคลายนโยบายที่เดิมที่กำหนดให้องค์คณะต้องนั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะทุกคนทุกนัด แต่ในทางปฏิบัตินั้น ในบางครั้งอาจเป็นอุปสรรคเพราะอาจมีเหตุฉุกเฉินเกิดขึ้น การมีองค์คณะสำรองดังกล่าวจะมีความยุ่งยาก หากมีการแก้ไขให้องค์คณะพิจารณาคดีได้ โดยให้มีผู้พิพากษาองค์คณะเพียงร้อยละ ๗๕ - ๘๐ ของจำนวนผู้พิพากษาทั้งหมด ก็สามารถพิจารณาคดีต่อไปได้ น่าจะเป็นการผ่อนคลายนโยบายของบทบัญญัติเดิมได้

- แนวคิดผู้พิพากษาสำรองนั้น กำหนดขึ้นเพื่อไม่ให้เกิดความล่าช้าในการพิจารณาพิพากษาคดี หากเกิดเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอื่นอันมีอาจก้าวล่วงได้ ทำให้องค์คณะผู้พิพากษาไม่สามารถนั่งพิจารณาหรือทำคำพิพากษาคณะได้ ซึ่งตามกฎหมายปัจจุบันเมื่อเกิดเหตุดังกล่าวจะต้องมีการเลื่อนคดีหรือให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเลือกองค์คณะผู้พิพากษาขึ้นมาแทนที่องค์คณะผู้พิพากษาขึ้นมาแทนที่องค์คณะผู้พิพากษาเดิม แต่การมีผู้พิพากษาสำรองหากเกิดเหตุขัดข้องในการพิจารณาหรือพิพากษาคดี ก็สามารถนั่งพิจารณาหรือทำคำพิพากษาได้ทันทีโดยไม่ต้องเริ่มกระบวนการเลือกโดยที่ประชุมใหญ่อีก ทั้งนี้ การที่ผู้พิพากษาที่ไม่ได้นั่งพิจารณาคดีสามารถตรวจสอบและร่วมทำคำพิพากษาในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอื่นอันมีอาจก้าวล่วงได้นั้นซึ่งเป็นหลักการที่มีบัญญัติไว้ในพระธรรมนูญศาลยุติธรรมด้วย

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีเหตุผล ดังนี้

- ควรให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาแต่งตั้งใหม่ หรือหากเกิดเหตุสุดวิสัยหรือเหตุอื่น ทำให้องค์คณะผู้พิพากษาไม่สามารถพิจารณาได้ และขาดจำนวนเท่าไรจำเป็นต้องแต่งตั้งเพิ่มเติมแทน

- ไม่เห็นด้วยกับการมีผู้พิพากษาสำรองที่ให้สิทธิลงมติและทำคำวินิจฉัยชี้ขาด แต่การกำหนดจำนวนองค์คณะผู้พิพากษาให้มีจำนวนเพียงพอในกรณีที่เกิดเหตุสุดวิสัยอาจใช้มติสองในสามขององค์คณะผู้พิพากษา

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๑ ได้กำหนดให้มีจำนวนองค์คณะผู้พิพากษาที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทุกคดี คือ จำนวน ๙ คน แต่ในกรณีที่ผู้พิพากษาในองค์คณะพ้นจากหน้าที่ตามมาตรา ๑๒ หรือมีเหตุสุดวิสัยทำให้ผู้พิพากษาที่มีอยู่เป็นองค์คณะต่อไปได้ เว้นแต่องค์คณะเหลือไม่ถึงเจ็ดคนหรือประธานศาลฎีกาเห็นเป็นการสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมให้เลือกผู้พิพากษาเข้ามาแทนที่ให้ครบจำนวนได้ เพื่อให้ศาลสามารถพิจารณาคดีได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีได้กำหนดให้มีผู้พิพากษาสำรองเนื่องจากขัดกับหลักการที่ให้มีการตั้งองค์คณะผู้พิพากษาเป็นรายคดีเพื่อมิให้ทราบตัวผู้พิพากษาล่วงหน้า

มาตรา ๒๐

ความเห็นของภาคประชาชน

- การทำความเห็นควรให้ผู้พิพากษาได้แสดงความคิดเห็นในการวินิจฉัยก่อนมีการลงมติ

- การทำคำวินิจฉัยส่วนตนจะช่วยให้องค์คณะผู้พิพากษาทุกคนมีโอกาสปรึกษาหารือทั้งในปัญหาข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงได้อย่างเต็มที่ ในทำนองเดียวกับการปรึกษาคดีในคดีทั่วไปที่องค์คณะผู้พิพากษา ๓ คน ต้องปรึกษากัน เพราะการมีองค์คณะก็เพื่อให้ช่วยกันทำงานเพื่อความรอบคอบ จากนั้นจึงทำคำวินิจฉัยส่วนตน มิใช่ต่างคนต่างคิดตามลำพังและทำคำวินิจฉัยส่วนตน และทำการโหวตนับคะแนนเสียงข้างมากกันเท่านั้น

- บทบัญญัติที่ปรากฏในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญกับกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันไม่แตกต่างกัน คือ การใช้เสียงข้างมากในการชี้ขาด และผู้พิพากษาในองค์คณะผู้พิพากษาทุกคนต้องทำความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตนและแถลงต่อที่ประชุมก่อนลงมติ

- ไม่ควรให้ผู้พิพากษาทำความเห็นส่วนตนก่อนการทำคำพิพากษา เหมือนที่ศาลรัฐธรรมนูญทำเพราะศาลฎีกาเป็นศาลที่ใช้ดุลพินิจจากข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณาซึ่งแตกต่างจากศาลรัฐธรรมนูญที่เป็นการวิเคราะห์หลักกฎหมาย

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

มาตรานี้กำหนดให้ผู้พิพากษาในองค์คณะทุกคนทำความเข้าใจในการวินิจฉัยคดีและแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุมเพื่อให้ผู้พิพากษาแต่ละคนมีการพิจารณาและแสดงความคิดเห็นอย่างต่อเนื่อง ละเอียดรอบคอบ แล้วให้ที่ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันก่อนลงมติโดยถือเสียงข้างมาก

มาตรา ๒๕

ความเห็นของภาคประชาชน

- การพิจารณาคดีลับหลังจำเลยจะทำให้พิจารณาคดีได้ทันทีเมื่อพยานหลักฐานพร้อม หากนำมาใช้กับนักการเมืองน่าจะเป็นผลดี ทำให้ไม่กล้ากระทำความผิด

- การสืบพยานลับหลังจำเลยจะกระทบต่อสิทธิของจำเลยในการเผชิญหน้ากับพยานและสิทธิการถามค้านพยาน ซึ่งเป็นหลักประกันที่สำคัญของจำเลยในกระบวนการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๒ บัญญัติว่า “การพิจารณาและสืบพยานต้องทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย” แต่กรณีจำเลยได้กระทำความผิดแล้วหลบหนีย่อมกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมไม่อาจดำเนินต่อไปได้ ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรม หากไม่มีมาตรการดำเนินคดีกับผู้หลบหนี และยังไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายอาจเป็นการส่งเสริมให้มีการกระทำความผิดมากขึ้น แม้ว่าการดำเนินคดีโดยไม่มีอายุความเมื่อเวลาผ่านไปนานเท่าใดความแม่นยำก็ยิ่งลดลง อาจกระทบต่อการเบิกความในชั้นพิจารณาคดีและการรับฟังพยานหลักฐาน การหลบหนีถือเป็นการสละสิทธิ์ในการเผชิญหน้าและถามค้านพยาน ดังนั้น การสืบพยานลับหลังน่าจะเป็นธรรมและเหมาะสมกว่าไม่มีอายุความ

- ไม่จำเป็นต้องนำตัวผู้ถูกกล่าวหามาปรากฏตัวต่อหน้าศาลในวันฟ้อง ที่ผ่านมามีหลายคดี กรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดและผู้ถูกชี้มูลความผิดหลบหนีไปทำให้คดีค้างอยู่ในศาล ไม่สามารถดำเนินต่อไปได้ การที่ไม่จับผู้ที่ถูกชี้มูลเพื่อส่งตัวฟ้องศาลเป็นสิทธิพิเศษมากกว่าการดำเนินคดีอาญาทั่วไปที่ต้องจับกุมผู้กระทำความผิดเพื่อศาลพิจารณาให้ประกันตัวอยู่แล้ว จึงเห็นว่าการพิจารณาคดีทุจริตแบบลับหลังจำเลยแล้ว ต้องไม่มีอายุความด้วยซึ่งสอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริตข้อ ๒๘

- ควรเปิดโอกาสให้นักการเมืองได้ชี้แจงพร้อมส่งหลักฐานทางจดหมายหรือมอบหมายให้ทนายทำการแก้ต่างแทนได้

- การพิจารณาคดีทุจริตของนักการเมือง โดยใช้ระบบไต่สวน ศาลต้องค้นหาความจริงให้สิ้นข้อสงสัย มีการสืบพยานเพิ่มเติมหรือดลสืบพยานก็ได้ การพิจารณาคดีแบบลับหลังจำเลยไม่ทำให้สูญเสียความยุติธรรม เพราะไม่ได้ห้ามให้เข้ามา อีกทั้งการไม่มีอายุความทำให้เอาผิดจำเลยได้ตลอดเวลา

ไม่เห็นด้วยที่ไม่มีตัวจำเลยในวันฟ้องศาลหรือวันพิจารณาคดี

- เพราะสิทธิเสรีภาพในการแสดงข้อเท็จจริงไม่ปรากฏ
- การดำเนินคดีอาญามีความมุ่งหมายเพื่อลงโทษอาญากับตัวจำเลยโดยตรง หากไม่มีตัวจำเลยมาศาลและดำเนินการพิจารณาลับหลังจำเลยโดยตลอด แต่สุดท้ายทำอะไรไม่ได้ เพราะไม่มีตัวจำเลยให้ลงโทษ ถือว่ากระบวนการพิจารณาที่ผ่านมาทั้งหมดเสียเปล่า จึงเห็นว่าในวันยื่นฟ้องอาจไม่จำเป็นต้องเอาตัวมาส่งที่ศาลทันที แต่กรณีศาลจะดำเนินการพิจารณาต่อไป จำเป็นต้องให้มีตัวจำเลยมาอยู่ในอำนาจศาลด้วย

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

มาตรานี้เป็นการกำหนดหลักการว่าในวันฟ้องคดีต้องมีตัวจำเลยมาศาล เพื่อให้จำเลยใช้สิทธิในการต่อสู้คดีได้ แต่ได้กำหนดข้อยกเว้นให้ศาลสามารถรับฟ้องและพิจารณาคดีโดยไม่มีตัวจำเลยได้ในมาตรา ๒๖

มาตรา ๒๖

ความเห็นของภาคประชาชน

- การดำเนินคดีโดยไม่มีอายุความทำให้ดำเนินคดีได้ตลอดไปหากจำเลยหลบหนีต้องหลบหนีทั้งชีวิต หากนำมาบังคับใช้กับนักการเมืองน่าจะเป็นผลดีทำให้เกิดความเกรงกลัวมากขึ้น

การไม่นับอายุความเป็นหลักการที่กำหนดในข้อ ๒๙ ของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ดังนั้น การกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้จะแก้ปัญหาในกรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหลบหนีตั้งแต่ก่อนฟ้องคดีหรือหลังพิจารณาคดีได้ เพราะการพิจารณาและบังคับโทษจะไม่เสียไปด้วยเหตุที่ผู้ต้องหาหลบหนี ส่วนการหลบหนีในชั้นพิจารณาคือหลังฟ้องคดีแต่ยังไม่มีคำพิพากษานั้น ตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดให้แก้ปัญหาด้วยการให้สืบพยานลับหลังได้ แต่ทั้งนี้ จะต้องแก้ไขหลักการฟ้องคดีว่าต้องส่งตัวจำเลยพร้อมฟ้องด้วย

- การไม่นับระยะเวลาหลบหนีในอายุความนั้นเป็นไปตามกฎหมายระหว่างประเทศที่ต้องปฏิบัติตามจะต้องเลือกระหว่างการสืบพยานลับหลังกับการไม่นับระยะเวลาหลบหนีเข้าในอายุความ เพราะเป็นมาตรการที่นำมาใช้ควบคู่กันได้ ดังปรากฏในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญากรรมและประพฤตินิยมและตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวนี้

- คดีทุจริตของนักการเมืองที่ไม่มีอายุความน่าจะเป็นธรรมและเหมาะสมมากกว่าการให้พิจารณาคดีลับหลังจำเลย

- การไม่มีอายุความจะสอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริตข้อ ๒๙ ซึ่งกำหนดให้รัฐภาคีต้องกำหนดอายุความสำหรับความผิดที่กำหนดตามอนุสัญญาให้มีระยะเวลานานขึ้นหรืออายุความสะดุดลงในกรณีที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดได้หลบหนีกระบวนการยุติธรรม

ไม่เห็นด้วยกับคดีไม่มีอายุความ

- เพราะขัดกับหลักการของกฎหมายทั่วไป และหากนานไปก็ยากที่จะทำการไต่สวนให้ได้ความจริงได้

- เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยให้ได้รับความเป็นธรรม

- ขอให้ขยายอายุความมากกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายอาญา เช่น ๒๐ ปี ขยายเป็น ๓๐ ปี

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

- เนื่องจากมาตรานี้กำหนดข้อยกเว้นให้ศาลสามารถรับฟ้อง โดยไม่มีตัวจำเลยมาศาลในวันฟ้องคดีได้ เพื่อให้สามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดที่หลบหนีได้ก่อนหมดอายุความฟ้องคดี ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกำหนดให้เมื่อศาลรับคำฟ้องไว้พิจารณาแล้วมีให้นำอายุความฟ้องคดีโดยมีตัวผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๙๕ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้กับกรณีนี้

หมวด ๖ อุตธรณ์

ความเห็นของภาคประชาชน

- การอุทธรณ์มีลักษณะเปิดกว้างให้อุทธรณ์ได้ทุกกรณีทั้งที่ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๙๕ วรรคท้ายระบุว่า “หลักเกณฑ์และวิธีการอุทธรณ์และการวินิจฉัยอุทธรณ์ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาชญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” แต่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีลักษณะเปิดกว้าง มิได้กำหนดหลักเกณฑ์อะไรเลย

จึงเสนอให้มีการจำกัดสิทธิอุทธรณ์ เช่น กรณีศาลพิพากษาว่ามีความผิดแต่ให้รอการลงโทษ หรือกรณีศาลลงโทษสถานเบาให้จำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือ ๕ ปี ห้ามอุทธรณ์ เป็นต้น

- ส่วนในคดีสาขาหรือคดีขอถอนส่วน ขอเฉลี่ยทรัพย์ หรือคำร้องขจัดทรัพย์ จะอุทธรณ์หรือไม่ ควรระบุให้ชัด แม้ร่างนี้จะระบุว่าคำพิพากษาและคำสั่งในชั้นบังคับคดีให้เป็นที่สุด ก็ควรระบุให้ชัดเพราะการร้องขจัดทรัพย์มีการดำเนินการไต่สวนคล้าย ๆ กับการดำเนินคดีใหม่ และอาจมีทุนทรัพย์จำนวนมากก็เป็นได้

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

- ในหมวดนี้มีได้กำหนดเหตุในการอุทธรณ์ไว้ เนื่องจากมาตรา ๑๙๕ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ ไม่ได้กำหนดเงื่อนไขของการอุทธรณ์ไว้ ซึ่งต่างจากมาตรา ๒๗๘ วรรคสามของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งกำหนดให้สามารถอุทธรณ์ได้เฉพาะกรณีที่มีหลักฐานใหม่ ซึ่งอาจทำให้ข้อเท็จจริงเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ

มาตรา ๕๙

ความเห็นของภาคประชาชน

- เสนอให้มีการอุทธรณ์ ฎีกา (๓ ชั้น) ได้เหมือนศาลปกติ

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

เนื่องจากการพิจารณาคดีของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องการการพิจารณาคดีที่มีประสิทธิภาพและรวดเร็ว จึงกำหนดให้ผู้พิพากษาในชั้นศาลฎีกาซึ่งที่ประชุมใหญ่ ศาลฎีกาคัดเลือก ซึ่งมีความรู้และประสบการณ์สูงอยู่แล้วเป็นผู้พิจารณาอุทธรณ์ โดยให้มีการอุทธรณ์เพียงครั้งเดียวเพื่อความรวดเร็ว

หมายเหตุ สำหรับความเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. .... ในรายละเอียดได้โปรดศึกษา เพิ่มจากตารางความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. .... (เอกสารแนบท้ายภาคผนวก)

๑.๔.๓ สรุปการวิเคราะห์ผลกระทบในการตรากฎหมายอย่างรอบด้าน

ด้านเศรษฐกิจและสังคม

ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมาย คือ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนที่สามารถถูกกล่าวหาและดำเนินคดีอาญาในศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

เชิงบวก: เมื่อการพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม ย่อมทำให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศ มีประสิทธิภาพและลดการทุจริตลง ซึ่งจะส่งผลดีต่อความน่าเชื่อถือในการลงทุนทางเศรษฐกิจ และเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งในการพัฒนาประเทศ

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงบวก : หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงาน และประชาชนทุกภาคส่วน

เชิงลบ: ไม่มี

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงลบ : ไม่มี

ด้านอื่น ๆ

เชิงบวก : เมื่อศาลฎีกาแพกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สามารถพิจารณาและพิพากษาได้โดยยุติธรรมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ย่อมเป็นการป้องกันมิให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกระทำการทุจริต และปราบปรามผู้กระทำความผิดโดยมีมาตรการทางอาญาและทรัพย์สิน เมื่อการทุจริตลดน้อยลงก็จะส่งผลดีต่อประชาชนและประเทศชาติ

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงบวก : ประชาชนและประเทศชาติ

เชิงลบ: ไม่มี

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงลบ : ไม่มี

๑.๕ ข้อดีของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ....

โดยที่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๓๐ (๙) และมาตรา ๑๙๕ ได้บัญญัติให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อกำหนดให้มีแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกา และรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเฉพาะตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินที่ร้ายวญผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่ หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินหรือจงใจยื่นด้วยข้อความอันเป็นเท็จ เป็นต้น ดังนั้น จึงต้องดำเนินการจัดตั้ง

แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกา และกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาพิพากษาและการอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ โดยสามารถสรุปข้อดีได้ ดังนี้

๑. เกิดผลดีต่อประเทศอันเนื่องมาจากทำให้กระบวนการพิจารณาและพิพากษาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีประสิทธิภาพและสามารถอำนวยความสะดวกได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับพันธกรณีตามความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีอันเป็นมาตรฐานสากล ไม่ว่าจะเป็นอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ (United Nations Convention against Corruption, UNCAC) และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights, ICCPR) ข้อ ๑๔ สิทธิเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

๒. เมื่อการพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม ย่อมทำให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศมีประสิทธิภาพและลดการทุจริตลง ซึ่งจะส่งผลดีต่อความน่าเชื่อถือในการลงทุนทางเศรษฐกิจและเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งในการพัฒนาประเทศ

๓. เมื่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองสามารถพิจารณาและพิพากษาคดีได้โดยยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ ย่อมเป็นการป้องกันมิให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกระทำความผิด และปราบปรามผู้กระทำความผิดโดยมีมาตรการทางอาญา และทรัพย์สินเมื่อมีการทุจริตลดน้อยลงก็จะส่งผลดีต่อประชาชนและประเทศชาติ

๔. เมื่อการพิจารณาและพิพากษาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นไปโดยยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ ย่อมทำให้รัฐสามารถติดตามทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดในคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้

๕. เมื่อศาลสามารถพิจารณาและพิพากษาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้อย่างยุติธรรมและมีประสิทธิภาพตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ย่อมจะทำให้ประชาชนและสังคมตระหนักถึงการป้องกันและปราบปรามการทุจริตมากขึ้น และทำให้รัฐสามารถลดการสูญเสียงบประมาณจากการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐ